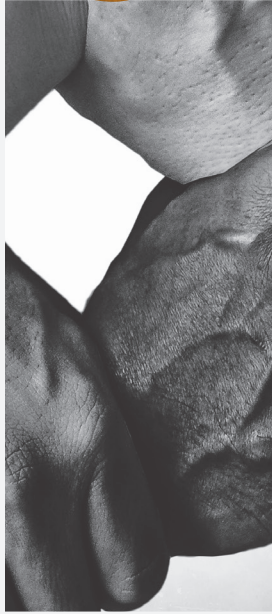
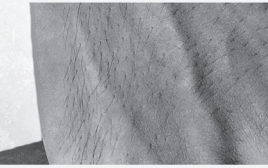

YURT DIŞINDAKİ
VATANDAŞLARIMIZIN

AYRIMCILIK ALGISI

2020

**YURT DIŞINDAKİ
VATANDAŞLARIMIZIN
AYRIMCILIK ALGISI
ARAŐTIRMASI
2020**

**T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI**

Nisan 2021

YURT DIŞINDAKİ VATANDAŞLARIMIZA YÖNELİK AYRIMCILIK ALGISI ARAŐTIRMASI

GİRİŐ

Yurt dışında kitlesel anlamda 60 yıllık bir tarihe sahip Türk diasporası, 6,5 milyon nüfusu ve 4. nesle ulaşan genç ve dinamik yapısıyla bulunduğu ülkelerin ekonomik ve sosyal açıdan taşıyıcı unsurlarından biri haline gelmiştir. Misafir işçiden vatandaşlığa uzanan bu süreçte hem anavatanından hem de yeni vatan haline gelen mesken ülkeden beklentiler ve ihtiyaçlar farklılaşmış ve çeşitlenmiştir.

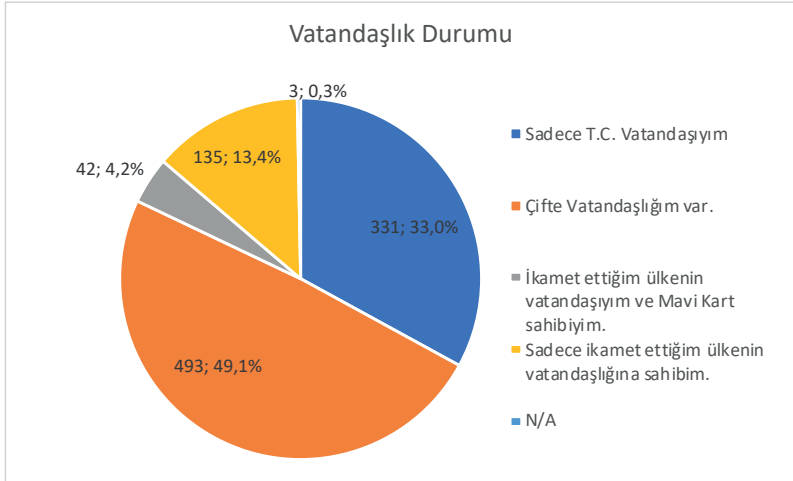
Bir ülkede köken, din ve anadil bakımından azınlıkta kalan dezavantajlı gruplara, ilgili ülkenin hem ulusal mevzuatından hem de uluslararası hukuktan kaynaklı belirli korumalar sağlanıyor olsa da bu yasal çerçeve, günümüzün insan hareketliliğini artık taşıyamamaktadır. Mevzuattaki boşlukların yanı sıra, uygulamada kimi kamu görevlilerinin bilgi eksikliği ya da sahip oldukları ideolojik duruş, sadece Türk diasporasının değil, bütün göçmen kökenli grupların ayrımcılık ve hak ihlalleri ile sıklıkla karşılaşmaları sonucunu doğurmaktadır.

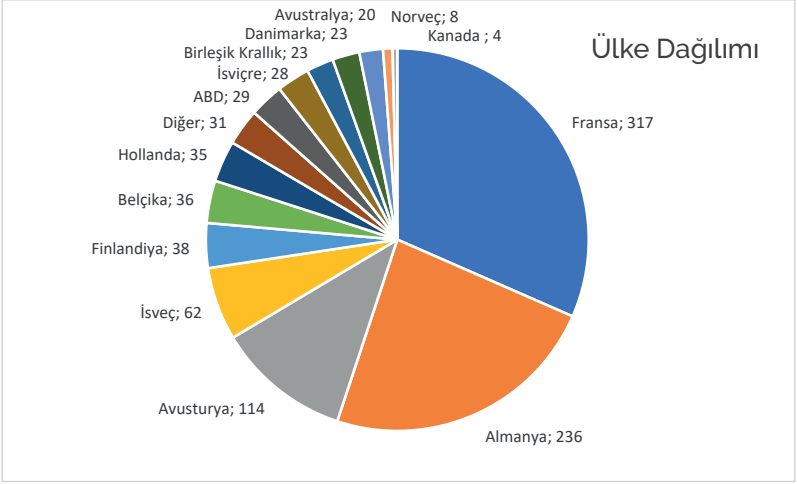
Yaşanan ayrımcılığın boyutlarının daha iyi anlaşılabilmesi ve bu alanda uluslararası işbirliğinin tesisini dağlamak amacıyla YurtdıŐı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı "Ayrımcılık Algısı AraŐtırması" başlığı altında diasporamıza yönelik bir anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

2020 yılının aralık ayı içerisinde online olarak gerçekleştirilen ankete toplam 1004 kişi katılım göstermiştir. Hiçbir kimlik ve iletişim bilgisi talep edilmeyen online form, Avrupa'da yaşayan Türk gençlerine ve STK temsilcilerine iletilmiş, bu kişiler gönüllülük esasına göre formu doldurmuş ve çevreleri ile paylaşmıştır. Bu bağlamda araştırmanın sınırlılıklarından biri, ankete katılacak örneklem grubunun spesifik olarak belirlenmemiş olmasıdır. Bununla birlikte katılımcıların vatandaşlık, ülke, cinsiyet, yaş, eğitim durumu gibi konulardaki dağılımı, raporun devamından da görülebileceği gibi oldukça dengeli seyretmiştir. Anket çalışmalarında sıkça rastlanan bir diğer sınırlılık, katılımcıların belirlenmiş sorulara belirlenmiş seçeneklere göre cevap veriyor olmasıdır. Bu bakımdan ilerleyen dönemde bu alandaki araŐtırmaların derinlemesine mülakat ve odak grup görüşmeleri gibi yöntemlerle desteklenmesi büyük fayda sağlayacaktır.

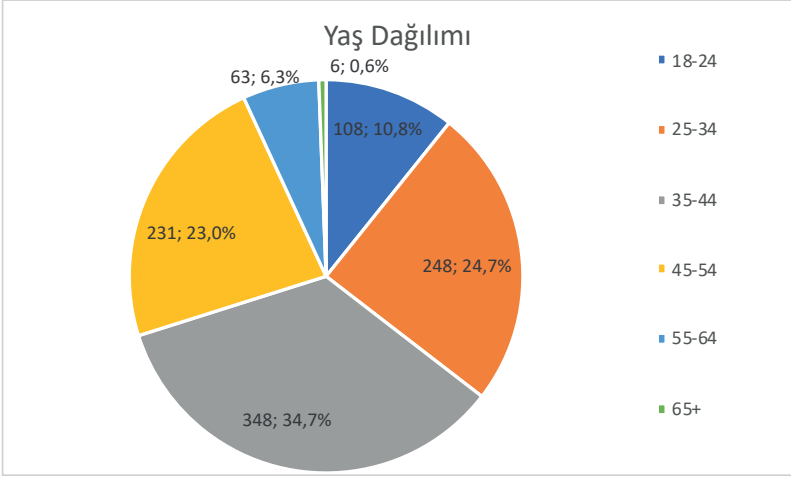
ANKET SONUÇLARI

Katılımcılara formda ilk yöneltilen soru, "Vatandaşlık durumunuz nedir?" sorusuna verilen cevaplara göre, katılımcıların yüzde 49,3'ü (493 kişi) çifte vatandaşlığa sahiptir. Sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına sahip kişi sayısı 331, sadece ikamet ettiği ülkenin vatandaşlığına sahip kişi sayısı 42 ve mavi kartlı katılımcı sayısı 135'tir. 3 kişi vatandaşlık durumunu bildirmemiştir. Oransal olarak katılımcıların yüzde 66,7'si yaşadıkları ülkenin vatandaşlığına sahiptir. Bu bakımdan, ankete cevap verenler içinde, ilgili ülkede vatandaşlığa sahip olanlar oransal olarak ağırlıkta olup hukuken ülkedeki baskın demografik unsurlarla eşit statüye sahiptirler. Ankete katılanlardan göçmen statüsünde olanlar ile vatandaşlığa sahip olanların ayrımcılık algısına ilişkin cevapları ilerleyen bölümlerde karşılaştırmalı olarak verilecektir.

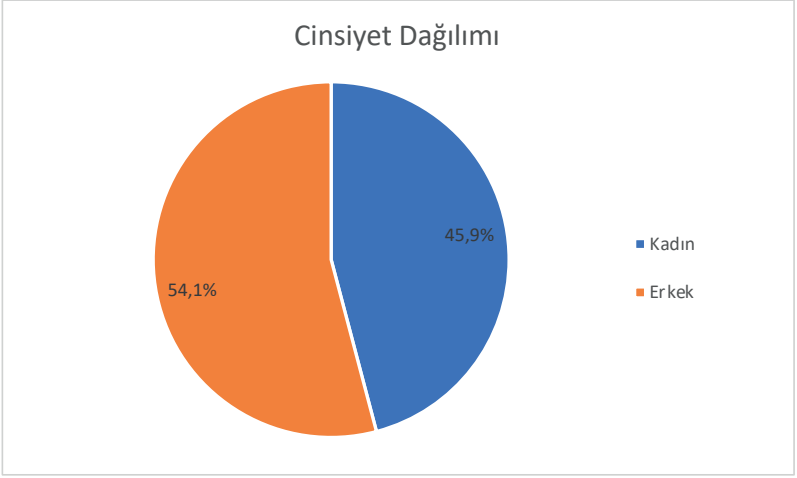

Ankete en fazla katılım, Türk nüfusun da yoğunlukta olduğu Fransa, Almanya, Avusturya ülkelerinden sağlanmıştır. İtalya hariç, çalışma alanımız olan 14 ülkenin tamamından yanıtlar alınmıştır. Bununla birlikte anketin hedeflediği ülkelerin dışındaki ülkelere de (İspanya, Suudi Arabistan, Kosova, Macaristan vb) düşük oranda (31 kişi) cevaplar alınmıştır.

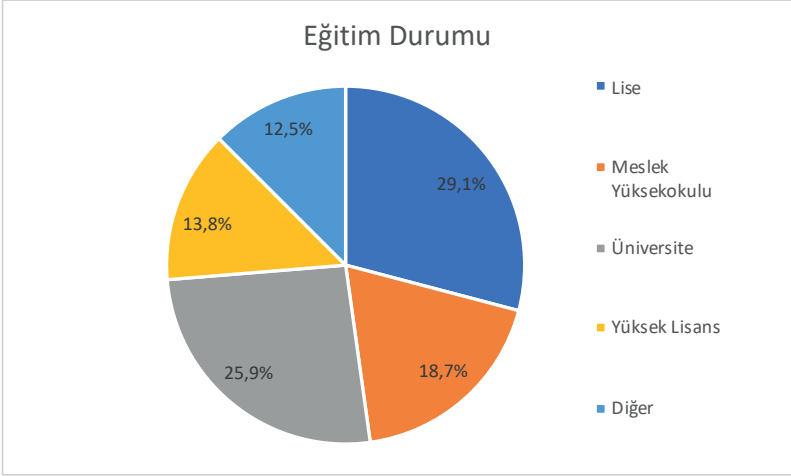

Katılımcılar arasındaki yaş dağılımının da orantılı olduğu görülmektedir. Anket 18 yaş üzeri kişilerin erişimine açılmıştır. 35-44, 25-34 ve 45-54 yaş aralıklarının oranı birbirine yakındır. En düşük oran 65 yaş üzeri kişilerin oranıdır. Bu yaş grubunda katılımın düşük olmasının, İnternet kullanımı ile bağlantısı olabileceği düşünülmektedir.

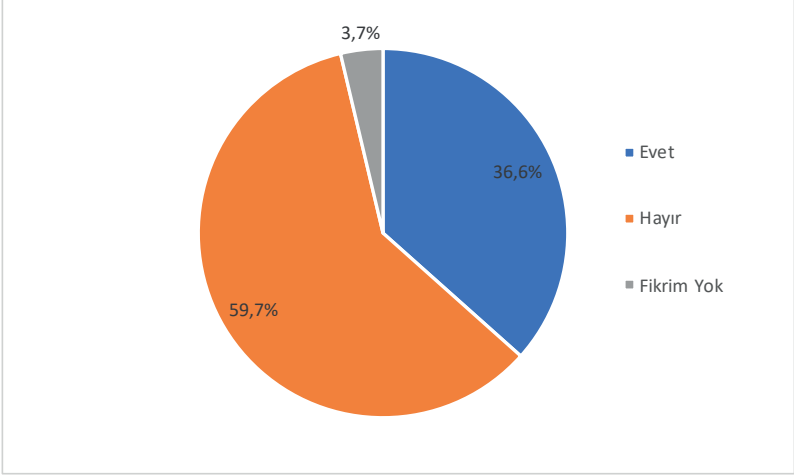
Ankette cinsiyet dağılımı açısından da eşit bir oran yakalanmıştır. Katılımcıların yüzde 54,1'i erkek, yüzde 46,9'u kadındır.

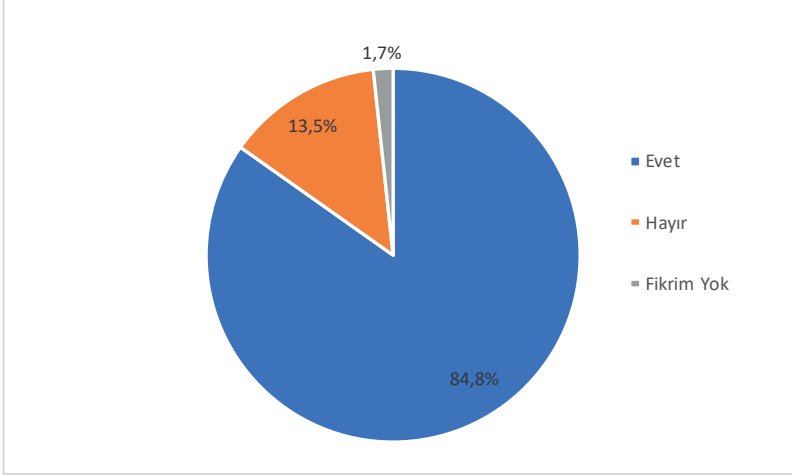
Eğitim durumu açısından katılımcıların çoğunluğunu y¼zde 29,1 oranı ile lise mezunları oluşturmaktadır. İkinici sırada y¼zde 25,9 ile ¼niversite mezunları, ¼¼nc¼ sırada da y¼zde 18,7 ile meslek y¼ksekokulu mezunları, d¼rd¼nc¼ sırada y¼zde 13,8 ile y¼ksek lisans mezunları yer almaktadır. Katılımcılar arasında ortaokul ve ilkokul mezunları olduğu gibi doktora mezunları da yer almaktadır. 5 kişi herhangi bir okuldan mezun olmadığını belirtmiştir.

Yaşadığınız ülkenin vatandaşları ile eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

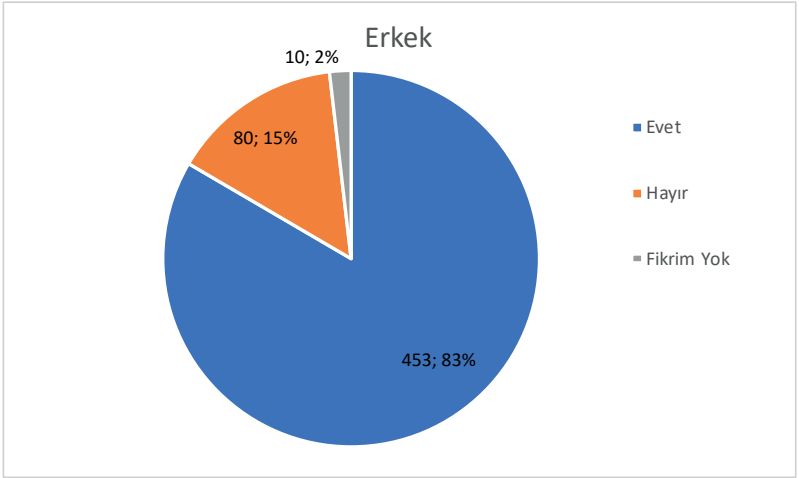
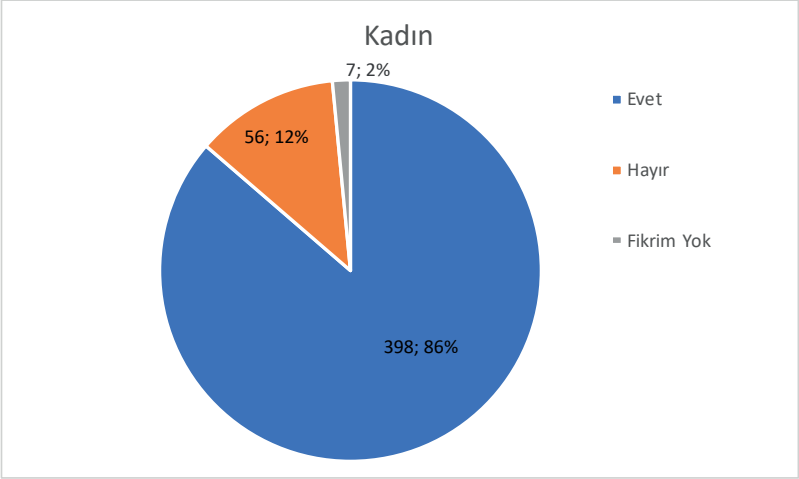
Ayrımcılık algısına ilişkin ilk soruda katılımcıların yüzde 59,7'si yaşadığı ülkenin vatandaşları ile aynı haklara sahip olmadığını düşünmektedir. Yüzde 36,6'sı da yaşadıkları ülkenin vatandaşları ile aynı haklara sahip olduğunu düşünmektedir. Yüzde 3,7'lik orandaki katılımcı "fikrim yok" cevabını vermiştir. Kadınlar ve erkeklerin bu soruya verdiği cevapta oransal olarak genel tablodan farklı bir görünüm ortaya çıkmamaktadır. Göçmen statüsünde olanlarda ise bu soruya hayır diyenlerin oranı yüzde 67'ye çıkmakta, ilgili ülkede vatandaşlığa sahip olanlarda ise bu oran yüzde 56'ya inmektedir.

Yaşadığınız ülkede etnik kökeniniz veya dini inanışlarınıza yönelik ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

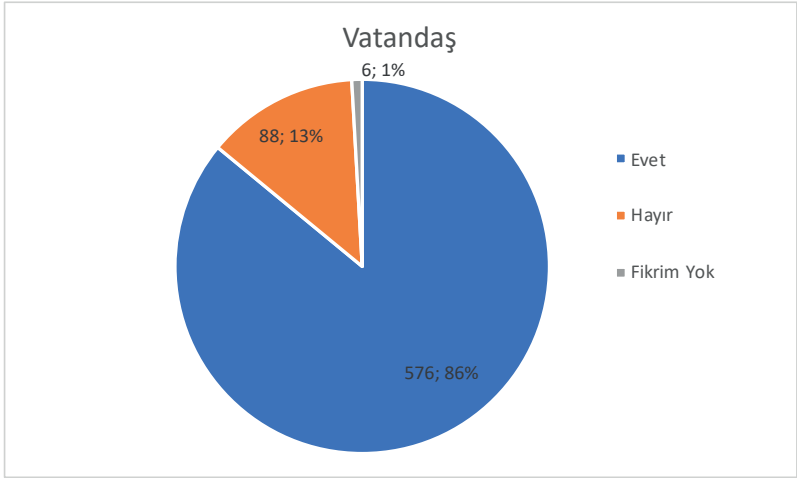
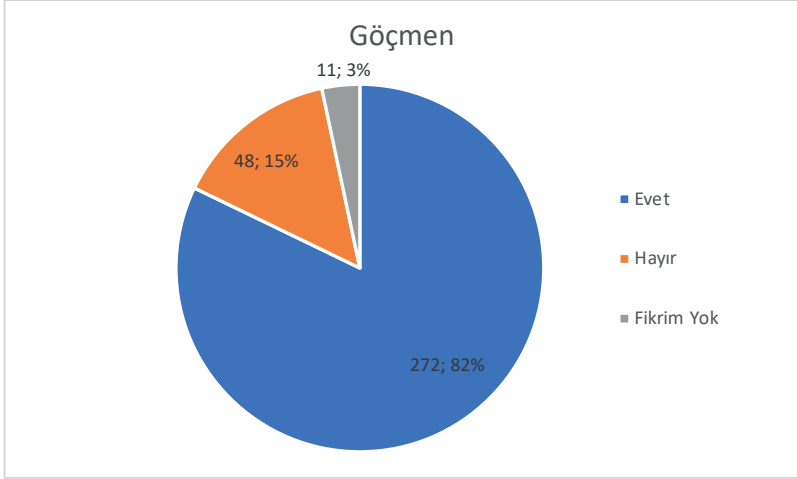

Katılımcıların yüzde 84,8'i yaşadıkları ülkede etnik köken veya dini inanışlarına yönelik ayrımcılık olduğunu düşünmektedir. Sadece yüzde 13,5'lik oran ayrımcılığın olmadığını düşünmektedir. Katılımcıların yüzde 1,7'si bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcılarda ayrımcılık olduğunu düşünenlerin oranı %86'ya çıkarken, erkekler için bu oran yüzde 83'tür. Yasal statü bakımından ise vatandaş olanların yüzde 86'sı ayrımcılık olduğunu belirtirken göçmenlerde ise bu oran yüzde 82'si olmuştur

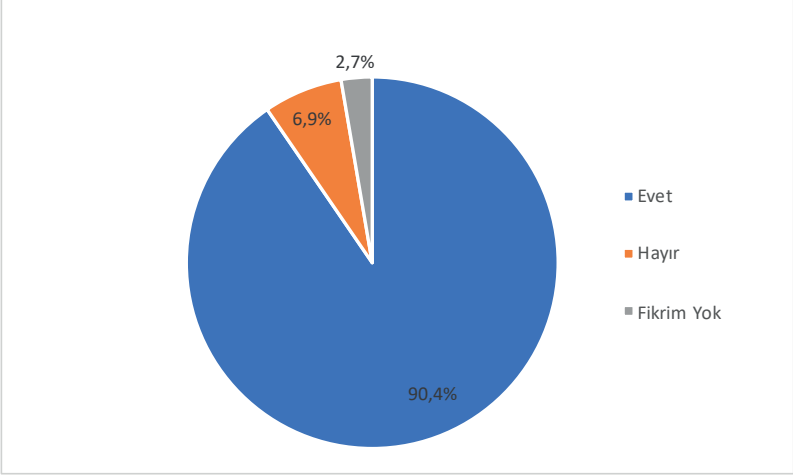
Yaşadığınız ülkede etnik ve dini ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

Yaşadığınız ülkede etnik ve dini ayrımcılık olduğunu düşünüyor musunuz?

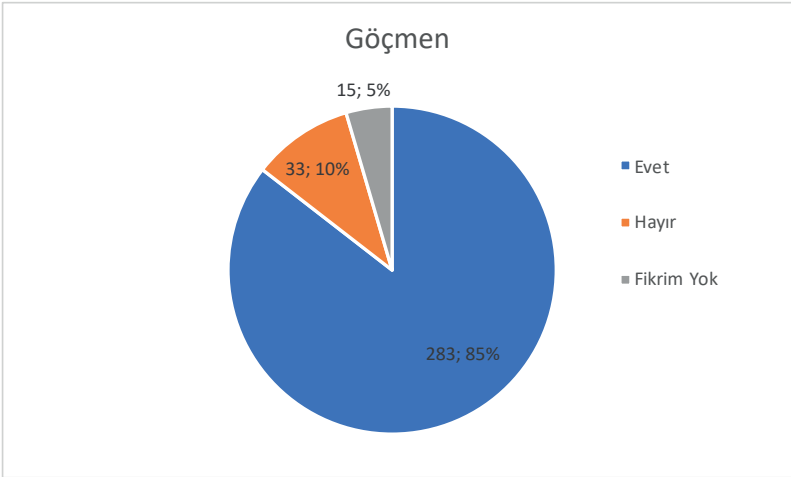
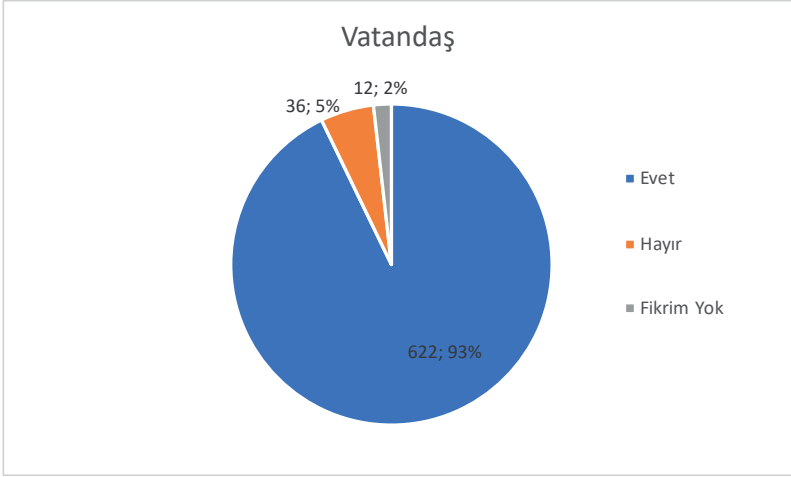

Yaşadığınız ülkede son yıllarda ırkçılık veya ayrımcılığın arttığını düşünüyor musunuz?

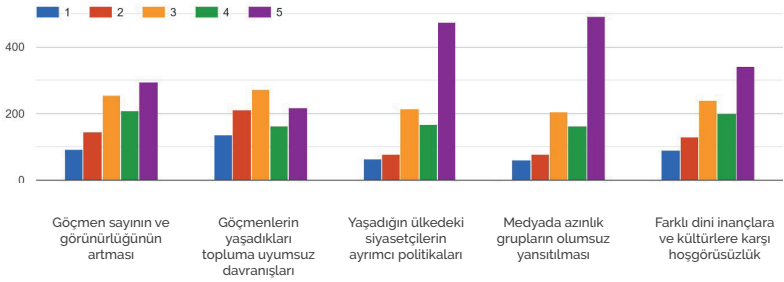

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu (yüzde 90,4) yaşadıkları ülkede ırkçılık ve ayrımcılığın son yıllarda arttığını düşünmektedir. Bu oran kadın ve erkek katılımcılar özelinde değişmemektedir. Vatandaş statüsünde olanlarda ise artış olduğunu düşünenlerin oranı yüzde 93'e çıkmakta, göçmen statüsünde olanlarda ise bu oran yüzde 85 olmaktadır.

Yaşadığınız ülkede son yıllarda ırkçılık veya ayrımcılığın arttığını düşünüyor musunuz?

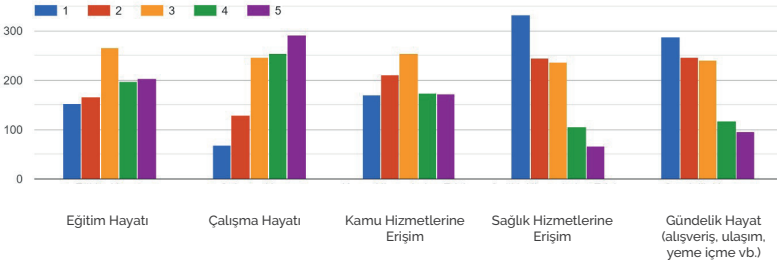
Yaşadığınız ülkede yabancı düşmanlığına yol açan etkenleri puanlayınız. (1 en az etkili, 5 en çok etkili olacak şekilde.)

Katılımcılar, yaşadıkları ülkedeki yabancı düşmanlığına yol açan en önemli etken olarak (491 yanıt) "medyada azınlık gruplarının olumsuz yansıtılması"ni göstermişlerdir. Sıralamada ikinci en önemli etken (475 yanıt) olarak "yaşadığım ülkedeki siyasetçilerin ayrımcı politikaları" ve üçüncü sırada "farklı dini inançlara ve kültürlere karşı hoşgörüsüzlük" yer almaktadır. "Göçmen sayısının ve görünürliğünün artması" dördüncü sırada, "göçmenlerin yaşadıkları topluma uyumsuz davranışları" beşinci sırada yer almaktadır. Katılımcılara göre medya yabancı düşmanlığının temel sebeplerinden biriyken göçmenlerin kendinden kaynaklı olabilecek uyumsuz davranışlar ya da görünürlüklerinin artması ise oldukça düşük etkideki sebepler olarak cevaplara yansımaktadır.

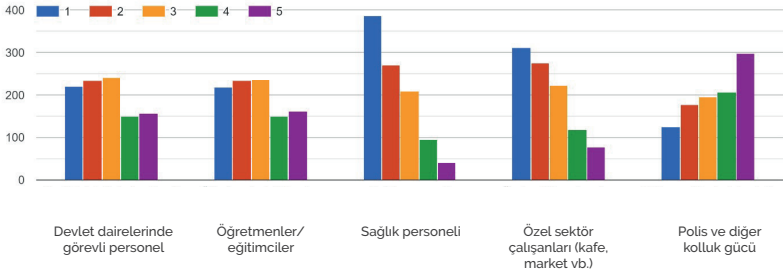

Yaşadığınız ayrımcılık olduğunu düşünüyorsanız ayrımcılığın en yoğun olduğu alanları puanlayınız. (1 en az yoğun, 5 en çok yoğun olacak şekilde.)

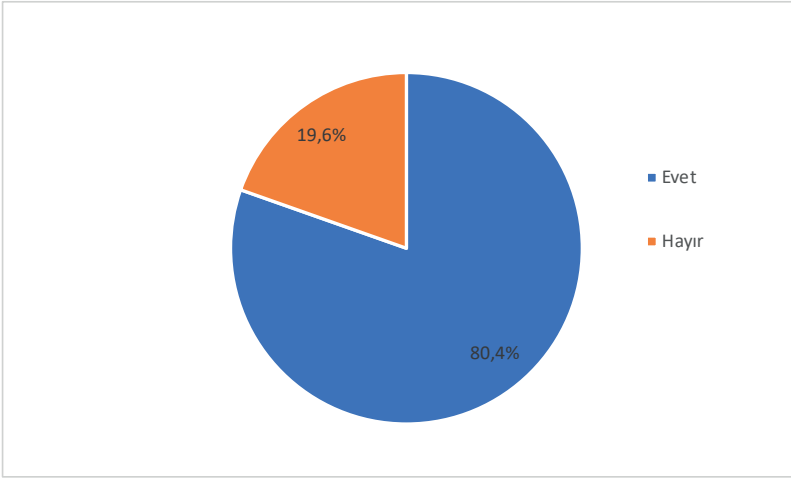
Ayrımcılığın yoğun olduğu alanların başında, çalışma hayatı (292 yanıt) gelmektedir. İkinci sırada, (204 yanıt), üçüncü sırada kamu hizmetlerine erişim ve dördüncü sırada gündelik hayatta ayrımcılık yer almaktadır. Katılımcılara göre sağlık hizmetlerine göre erişim ayrımcılığın en az yaşandığı alandır.

**Günelik hayatta en çok ayrımcılık yapan grupları puanlayınız.
(1 en az yoğun, 5 en çok yoğun olacak şekilde.)**

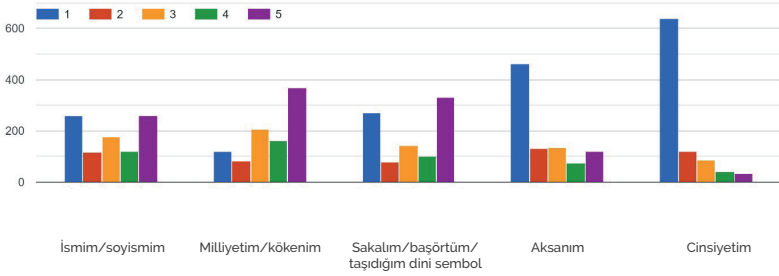
Katılımcılara göre ayrımcılık yapan gruplar veya kişilerin başında ise (299 yanıt) polis ve diğer kolluk güçleri gelmektedir. İkinci sırada (162 yanıt) öğretmenler/ eğitimciler, üçüncü sırada (157 yanıt) devlet dairelerinde görevli personeller gelmektedir. Özel sektör çalışanları ve sağlık personelleri ayrımcılık yapan gruplar arasında son sıralarda yer almaktadır.

Hiç ayrımcılığa uğradınız mı?

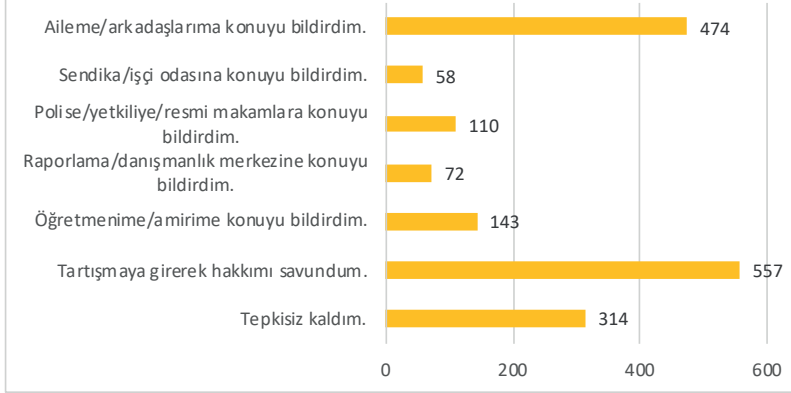
Hiç ayrımcılığa uğradınız mı sorusuna katılımcıların yüzde 80,4'ü evet cevabını vermiştir. Bu sonuç anketin büyük oranda ayrımcılığı şahsen deneyimlemiş kişiler tarafından cevaplandığını göstermesi açısından önemlidir. Bu oran kadınlarda yüzde 84'e çıkarken erkeklerde yüzde 78 olmaktadır. Vatandaşlığa sahip olanlarda ise bu soruya evet diyenlerin oranı yüzde 82, göçmen statüsünde olanlarda ise bu oran yüzde 77'dir.

Ayrımcılığa uğradıysanız, ayrımcılığa yol açan nedenleri puanlayınız. (1 en az etkili, 5 en çok etkili olacak şekilde.)

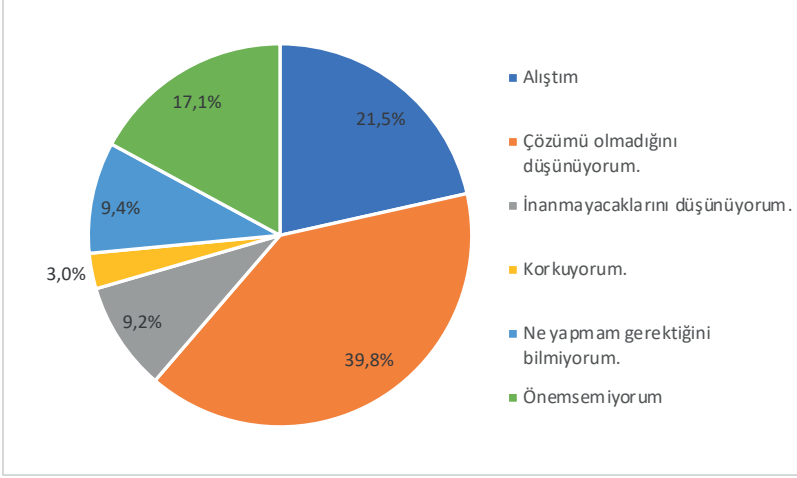
Katılımcılar, "medya" (491 yanıt) ve "siyasetçilerin ayrımcı politikaları"nı (475 yanıt) yabancı düşmanlığına yer açan en önemli etken olarak görmektedirler. Üçüncü sırada, "farklı dini inançlara ve kültürlere karşı hoşgörüsüzlük" yer almaktadır. Göçmenlerin kendinden kaynaklı olacak uyumsuz davranışlar ya da görünürlüklerinin artması ise oldukça düşük etkideki sebepler olarak cevaplara yansımaktadır.

Ayrımcılığa uğradıysanız nasıl bir tepki verdiniz? (939 yanıt)

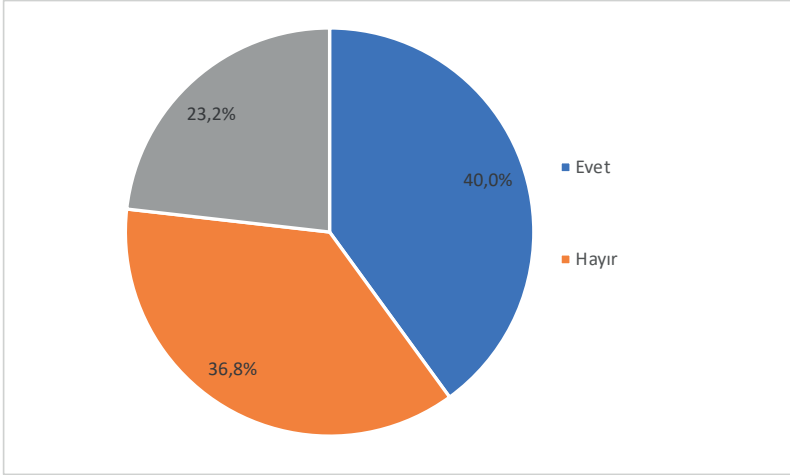
Katılımcılardan ayrımcılığa uğrayanların büyük bir çoğunluğu (557 yanıt) tartışmaya girerek hakkını savunduğunu belirtmiştir. "Ailem/arkadaşıma konuyu bildirdim" diyenlerin sayısı 474'tür. Tepkisi kaldığını belirtenlerin sayısı ise 314'tür. Raporlama/danışma merkezi, polis/yetkili/resmi makamlar, sendika/işçi odası gibi resmi makamlara konuyu bildirme/rapor etme oranları ise oldukça düşüktür.

**Ayrımcılığa uğradığınızda tepkisiz kaldıysanız, tepki göstermemenizin sebebi nedir?
(595 yanıt)**

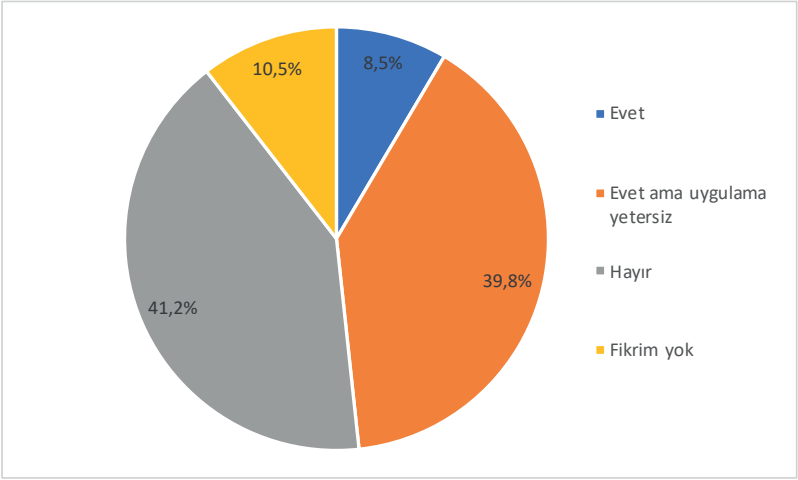
Ayrımcılığa uğrandığında tepkisiz kalma sebepleri "çözümü olmadığını düşünüyorum", "alıştım", "önemsemiyorum" olarak ifade edilmiştir. Bir önceki cevapla bağlantılı olarak kişilerin resmi makamlara konuyu bildirmemesi de çözümü olacağına inanmamalarının etkili olması muhtemel görünmektedir.

Ayrımcılıkla mücadele konusundaki mekanizmalardan haberdar mısınız?

Ayrımcılıkla mücadele konusunda şikâyet mekanizmalarından haberdar olma oranı yüzde 40 olup haberdar olmayanlar ya da haberdar olunsa bile bu mekanizmaları kullanma konusunda çekimser olanların toplamı yüzde 60'a ulaşmaktadır.

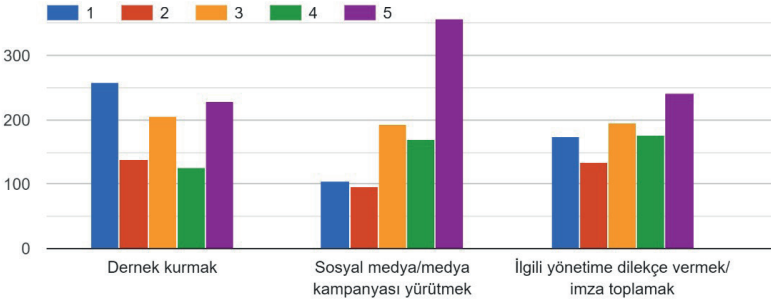
Yaşadığınız ülkede ayrımcılıkla mücadele konusunda kanunların yeterli koruma sağlandığını düşünüyor musunuz?

Katılımcılar arasında yaşadıkları ülkedeki ayrımcılıkla ilgili kanunları yeterli bulmayanlar (yüzde 41,2) ile kanunlar yeterli olsa dahi uygulamaların yeterli olmadığı düşünenlerin (yüzde 39,8) toplamı ise yüzde 81'dir.

Ayrımcılık ile mücadelede aşağıdakilerden hangisinin etkili olacağını düşünüyorsunuz?

Ayrımcılıkla mücadelede 357 yanıt ile sosyal medya/medya kampanyası yürütmenin en etkili yöntem olduğu belirtilmektedir. İkinci sırada (241 yanıt) ilgili yönetime dilekçe vermek/imza toplamak, üçüncü sırada ise dernek kurmak yer almaktadır.

Ayrımcılık ile mücadelede aşağıdakilerden hangisinin etkili olacağını düşünüyorsunuz?

Mücadeleye ilişkin yazılı olarak belirtilmiş diğer önerilerden öne çıkanlar ise şunlar olmuştur:

- ◀ Etkinliklerin sadece Türkçe değil, yaşanan ülkenin de dilinde yapılması, ilgili ülkenin vatandaşları ve siyasetçileri ile etkinliklerde bir araya gelinmesi
- ◀ Medyada olumlu çalışmalar yürütülmesi
- ◀ İlgili ülke siyasetinde aktif rol alınması
- ◀ Yurt dışında yaşayan vatandaşların haklarını öğrenmesi, bu konuda kamu kurumlarının aktif çalışmalar yürütmesi
- ◀ Gençlerin ayrımcılıkla mücadele konusunda bilinçlendirilmesi
- ◀ İlgili ülkeye entegrasyon konusunda vatandaşların da çaba göstermesi
- ◀ Türklerin kendi aralarında da ayrımcılık konusunda bilinçli davranması

DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

- ◀ Ankete katılanların yüzde 40'ı yaşadıkları ülkede eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğunu düşünürken yaklaşık yüzde 85'i etnik köken ya da din temelli ayrımcılığın olduğunu, yüzde 90'ı ayrımcılığın son yıllarda arttığını, yüzde 80'i ise ayrımcılığı şahsen deneyimlediğini ifade etmektedir.
- ◀ Katılımcılar yabancı düşmanlığının en önemli sebebi olarak medya ve siyasileri işaret ederken ayrımcılığın en yoğun yaşandığı alan çalışma hayatı, en çok ayrımcılık yapan grup ise kolluk güçleri olarak belirtilmiştir.
- ◀ Yaşanan ayrımcılık vakalarında resmi makamlara konuyu bildirme oranlarının düşüklüğü, katılımcıların bu makamların çözüm olmadığını düşünmeleri, bu mekanizmaları kullanmaktaki çekimserlikleri ve bilgi eksikliğinden kaynaklanmakta olup vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkelerdeki ayrımcılıkların büyük ölçüde ülke istatistiklerine yansımadağı anlaşılmaktadır.
- ◀ Ayrımcılıkla mücadeleye ilişkin vatandaşlarımıza yönelik farkındalık artırıcı ve bilgilendirici faaliyetlere ihtiyaç duyulmaktadır.
- ◀ Ayrımcılıkla mücadele konusunda yeni nesil mekanizmalar (sosyal medya ve medya kampanyaları) dernek kurmaktan daha etkili görülmektedir.

Notlar
